

Manjšinska politika pred 1938

Avstro-ogrška monarhija je v svoji polovici države narodnostim zagotovila enakopravnost v členu XIX temeljnega državnega zakona 1867. Slovenci pa so imeli v kronovinah različne možnosti razvoja. Politična participacija in kulturni razvoj, predvsem v šoli, sta bila na Koroškem za slovenski narod komaj možna. Položaj se je poslabšal po začetku prve svetovne vojne, ko so Slovence in Slovenke povsem neutemeljeno na splošno sumili veleizdaje. Razpad habsburške monarhije in vojaški poraz leta 1918 sta med seboj neločljivo povezana. Na novo so se določale ne samo stare državne meje, ampak pri nastanku novih držav tudi notranje meje stare Avstrije. Jugoslovanske čete so zasedle področje, ki so ga terjale kot svoje nacionalno ozemlje, nova Avstrija in Koroška pa se ozemlju, ki sta ga imeli za svojega, nista hoteli odpovedati. Mejni boji, ki se na Koroškem imenujejo »obrambni boj« (Abwehrkampf), v Sloveniji pa »boji za severno mejo«, so se končali maja 1919 z jugoslovansko zasedbo spornega ozemlja. Pariška mirovna konferenca pa ni upoštevala rezultatov mejnih bojev, ampak je odločila, da je za določitev državne meje potrebno izvesti plebiscit. Pri njem so dobile prvič volilno pravico tudi ženske. Slovensko prebivalstvo v plebiscitnem območju se ni odločilo enotno, mnogi so dali prednost republiko in deželi Koroški, ki jim je slovesno zagotovila, da bo spoštovala njihove nacionalne pravice. Na plebiscitu je zmagala Avstrija.

Slovenci, ki so bili poslej narodna manjšina, so uživali zaščito senžermenske državne pogodbe. Vendar je bila ta zaščita skromna in politika ji ni bila naklonjena. Nekdanje obljube so bile kmalu pozabljene. S pojmom »Windische« so skušali razcepiti slovensko manjšino, šola pa je bila še bolj kot dotlej orodje germanizacije. Kärntner Heimatbund je bil garant protislovenske politike. S pomočjo podpore iz Nemškega rajha je izvajal agresivno naselitveno politiko nemških kolonistov na koroškem slovenskem ozemlju. Tudi

avstrofašistična politika, ki je bila slovenski manjšini bolj naklonjena, pri tem ni mogla ničesar spremeniti. Marca 1938 ob nacističnem prevzemu oblasti v Avstriji in združenju Avstrije z Nemčijo sta se Kärntner Heimatbund in njegov vodja Alois Maier-Kaibitsch izkazala kot center ilegalnega nacizma. Germanizacijska politika je bila odtlej na Koroškem še ostrejša in trajnejša.